

# Uus teadusdoktor Norman Ilves

## ENNEAEGSELT SÜNDINUD LASTE PERIVENTRIKULAARSE HEMORRAAGILISE INFARKTI JA AJALISELT SÜNDINUD LASTE PERIVENTRIKULAARSE VENOOSSE INFARKTI RISKITEGURID JA TEKKEAEG

14. veebruaril 2024 kaitses Norman Ilves arstiteaduse filosoofiadoktori väitekirja „Enneaegselt sündinud laste periventrikulaarse hemorraagilise infarkti ja ajalisel sündinud laste periventrikulaarse venoosse infarkti riskitegurid ja tekkeage“ (*Risk factors and onset time of periventricular hemorrhagic infarction in preterm born children and periventricular venous infarction in term born children*).

Väitekirja juhendajad olid radioloogia kaasprofessor Pilvi Ilves Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudist, lastehaiguste lektor Rael Laugesaar Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudist ja radioloogiateadur Mairi Männamaa Tartu Ülikooli kliinilise meditsiini instituudist. Väitekirja oponeeris doktor Olga Romantšik Lundi Ülikoolist.

Insult võib esineda kogu elu jooksul, sealhulgas ka vastsündinutel ja lootel. Vastsündinuaeg esineb insulti ligikaudu ühel lapsel tuhande elussünni kohta. Insult loote- ja vastsündinuperioodil võib tuua kaasa elukestva motoorse kahjustuse, kognitiivsed või käitumishäired, epileptilise sündroomi. Võivad esineda ka eri tüüpi sotsiaalse

toimimise häired. Insult mõjutab nii lapsi kui ka nende lähedasi ja rehabilitatsiooniks võib kuluda märkimisväärseid rahalisi, esemelisi ja vaimseid vahendeid. Seetõttu on oluline insuldi ennetamine ja varajane avastamine.

Looteas kujuneva insuldi tekkepõhjused pole selged, kuna insult on harva esinev ja suhteliselt vähe uuritud. Lisaks on looteas tekkinud insuldi korral lapsed sünni järel tihti ilma sümptomiteta ja neuroloogilised sümptomid ilmnevad alles imikueas. Püsiva neuroloogilise häire leevendamiseks on vaja alustada rehabilitatsiooni varakult.

Töö eesmärk oli uurida emade rasedus- ja sünnitusaegseid riskitegureid ning geneetilisi riske enneaegsetel lastel, kellel insult on välja kujunenud sünnimomendiks, ja ajalistel lastel, kellel lootea insuldi sümptomid avalduvad imikueas.

Uuringu tulemused näitavad, et rasedusaegne infektsioon on oluline riskitegur ajukahjustuse tekkimisel nii enneaegselt kui ka ajalisel sündinud lastel. Emal esinev neeru-vaagnapõletik suurendab insuldi tekkimise riski lootel 43 korda. Tähtis on vältida ja kiiresti ravida rasedusaegseid kuse-suguteede põle-



तिकke, aga ka teisi ema bakteriaalseid infektsioone. Ema infektsiooni järel on soovitatav last jälgida ja vajaduse korral teha ultraheliuuring peast, et võimalikult varakult avastada insult ja alustada rehabilitatsiooni.

Uuringuga leiti, et kuna insuldiga lastel on geneetilised muutused sagedased, peaks geneetiliselt uurima kõiki insuldi läbiteinud vastsündinuid, et sedastada võimalikud perekondlikud juhud.

Uuringus saadud teadmised on olulised kõigile arstidele, kes puutuvad kokku rasedate raviga. Kuna ema rasedusaegne infektsioon võib kahjustada loote aju, tuleb seda infektsiooni kiiresti ravida.